



REPUBLIKA HRVATSKA
Visoki trgovački sud Republike Hrvatske
Berislavićeva 11, Zagreb

Poslovni broj: 55 Pž-622/2019-3

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Lidije Tomljenović, predsjednika vijeća, Mirne Maržić, suca izvjestitelja i Marine Veljak, člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Stečajna masa iza SEGET JADRAN d.d. u stečaju, Viška 24, OIB 31858372668, protiv 1. tuženika MARKA MANDIĆA iz Seget Vranjica, Put Umca 1, OIB 39085340903, kojeg zastupa punomoćnik Joško Dujmov, odvjetnik u Kaštel Lukšiću i 2. tuženice RUŽICE MANDIĆ iz Zagreba, Put Umca 1, OIB 79497027152, koju zastupa punomoćnik Zoran Skelin, odvjetnik u Trogiru, radi isplate i pobijanja pravne radnje dužnika, odlučujući o žalbama prvotuženika i drugotuženice, te žalbi tužitelja protiv presude Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj P-802/2008 od 10. ožujka 2015., u sjednici vijeća održanoj 27. kolovoza 2020.

p r e s u d i o j e

Odbijaju se kao neosnovane žalbe prvotuženika i drugotuženice, te žalba tužitelja i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj P-802/2008 od 10. ožujka 2015.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Trgovačkog suda u Splitu poslovni broj P-802/2008 od 10. ožujka 2015. odlučeno je:

„I. Dužan je tuženik pod 1. Marko Mandić u roku od 8 dana i pod prijetnjom ovrhe isplatiti tužitelju iznos od 2.963.787,84 kn sa zakonskim zateznim kamatama koje teku od 9. kolovoza 1997. godine pa do isplate i to za razdoblje od 9. kolovoza 1997. godine pa do 30. lipnja 2002. godine po stopi od 18 % godišnje, od 1. srpnja 2002. godine do 31. prosinca 2007. godine po stopi od 15% godišnje, od 1. siječnja 2008. godine do 30. lipnja 2011. godine po stopi od 14% godišnje, a od 1. srpnja 2011. godine do isplate po stopi od 12% godišnje, a u slučaju promjene eskontne stope Hrvatske narodne banke, zakonske zatezne kamate će se obračunati uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet postotnih poena.

II. Ugovor o darovanju nekretnina od 3. listopada 2002. godine, ovjeren u potpisu darovatelja Marka Mandića kod javnog bilježnika u Trogiru Petra Žanka dana 3. listopada 2002. godine pod brojem OV-5213/02 te Aneks Ugovora o darovanju nekretnina od 10. listopada 2002. godine, ovjeren u potpisu Marka Mandića kod javnog bilježnika u Trogiru Petra Žanka dana 10. listopada 2002. godine pod brojem OV-5329/02, a koji Ugovor i Aneks Ugovora su sklopljeni između tuženika pod 1. Marka Mandića, kao darovatelja i tužene pod 2. Ružice Mandić, kao daroprimalateljice, gube učinak prema tužitelju u dijelu u kojem je potrebno za ispunjenje tužiteljeve tražbine prema tuženiku pod 1. Marku Mandiću iz ove presude u iznosu od 2.963.787,84 kn sa zakonskim zateznim kamatama koje teku počevši od 9. kolovoza 1997. godine pa do isplate te troškova postupka ostvarenja i prisilne naplate te tražbine.

Tužena pod 2. Ružica Mandić je dužna odmah dopustiti da tužitelj svoju tražbinu prema tuženiku pod 1. Marku Mandiću iz ove presude u iznosu od 2.963.787,84 kn sa zakonskim zateznim kamatama koje teku počevši od 9. kolovoza 1997. godine pa do isplate te troškova postupka ostvarenja i prisilne naplate te tražbine namiri prodajom $\frac{1}{2}$ dijela stana br. 11, položenog na II. katu, 2. stubište, stambene zgrade u Zagrebu, anagrafske oznake: Koranska 1b, a koja zgrada je sagrađena na nekretnini zemljišnoknjižne oznake čest. br. 686/8 K.O. Trnje, a koji stan je upisan u podulošku br. 5742 knjige položenih ugovora K.O. Trnje, a čestica upisana u ZK ul. 4275 zemljišne knjige K.O. Trnje te koji stan se sastoji od dvije sobe i ostalih prostorija, u površini od 59,21 m² i spremišta br. 11. u površini od 2,67m² koji je pravno povezan s odgovarajućim suvlasničkim dijelom cijele nekretnine (zgrade i zemljišta ispod i oko zgrade).

III. Dužni su tuženici pod 1. i pod 2. isplatiti tužitelju na ime parničnog troška svaki po 72.580,00 kn (ukupan iznos od 145.160,00 kn), sa zakonskim zateznim kamatama koje na taj iznos teku od 10. ožujka 2015. godine do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište u visini eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu, uvećane za pet postotnih poena, dok se za više traženi iznos od 447.790,50 kn (sveukupno) sa zakonskim zateznim kamatama koje na taj iznos teku od 10. ožujka 2015. godine do isplate po stopi koja se određuje za svako polugodište u visini eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu, uvećane za pet postotnih poena zahtjev tužitelja po ovoj osnovi odbija.“

Iz obrazloženja proizlazi da je prvostupanjski sud ocijenio osnovanim tužbeni zahtjev iz točke I. izreke pobijane presude s osnove povrata isplaćene kupoprodajne cijene u iznosu od 2.963.787,84 kn primjenom čl. 104. st. 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj: 53/91, 73/91, 3/94, 7/97, 112/99 i 88/01; dalje: ZOO) uz obrazloženje, u bitnome, da je Ugovor o kupoprodaji nekretnine od 31. srpnja 1997. zaključen između tužitelja kao kupca i prvotuženika kao prodavatelja, temeljem kojeg je navedeni iznos isplaćen prvotuženiku, ništav pravni posao, odnosno da ne proizvodi pravne učinke, budući da je prvotuženik taj pravni posao sklopio s nedopuštenom pobudom u smislu čl. 53. ZOO-a, a za koju je tužitelj kao druga ugovorna strana znao ili morao znati, a što je protivno načelu savjesnosti i poštenja. Nedopuštenu pobudu prvostupanjski sud obrazlaže na način da je navedeni Ugovor o kupoprodaji nekretnine bio samo pokriće da prvotuženik pribavi nepripadajuću imovinsku korist u visini kupoprodajne cijene budući da se tužitelj zbog propusta samog prvotuženika nije nikada mogao uknjižiti kao vlasnik sporne nekretnine niti mu je ta nekretnina ikada predana u posjed, pri čemu je i utvrđeno da je prvotuženik u vezi s

prodajom sporne nekretnine zajedno s tadašnjim članom uprave tužitelja pravomoćno osuđen u kaznenom postupku zbog počinjenja kaznenog djela protiv službene dužnosti – zlouporabom položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 4. u vezi st. 1. Kaznenog zakona. U odnosu na tužbeni zahtjev prihvaćen kao u točki II. izreke pobijane presude s osnove pobijanja dužnikovih pravnih radnji temeljem odredbi Zakona o obveznim odnosima, prvostupanjski sud ocjenjuje osnovanim navedeni tužbeni zahtjev pozivajući se na odredbe čl. 280. - 285. ZOO-a smatrajući da je Ugovor o darovanju od 3. listopada 2002. i aneks tog Ugovora od 10. listopada 2002. sklopljen između prvotuženika kao darovatelja i drugotuženice, njegove supruge, kao daroprimate ljice predmet kojeg je darovanje stana u Zagrebu, sklopljen na štetu tužitelja, budući da uslijed izvršenja tog darovanja prvotuženik nema dovoljno sredstava za ispunjenje tužiteljevog potraživanja s osnove povrata kupoprodajne cijene. Osim toga, prvostupanjski sud je utvrdio i da su ispunjenje pretpostavke za pobijanje iz čl. 281. ZOO-a. Prigovor protoka roka za podnošenje tužbe je otklonjen pozivom na čl. 285. ZOO-a, budući da je tužba podnesena u roku od godine dana od dana sklapanja navedenog darovnog ugovora. O troškovima postupka odlučeno je na temelju čl. 154. st. 1. Zakona o parničnom postupku.

Prvotuženik je podnio žalbu protiv navedene presude pobijajući je u točkama I. i II. izreke i u točki III. izreke u dijelu u kojem je prvotuženiku naloženo platiti tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 72.580,00 kn. U žalbi ne navodi konkretno zbog kojih zakonom propisanih žalbenih razloga podnosi žalbu, već u obrazloženju žalbe u bitnome navodi da je prvostupanjska presuda nezakonita i neosnovana, budući da je prvostupanjski sud svoju presudu utemeljio na pogrešnom zaključku da je Ugovor o kupoprodaji nekretnine od 31. srpnja 1997. ništav zbog nedopuštene pobude u smislu čl. 53. st. 2. ZOO-a. Smatra da utvrđenja prvostupanjskog suda mogu upućivati jedino na zaključak da sporni Ugovor o kupoprodaji nekretnine može predstavljati prividni (fiktivni) pravni posao u smislu čl. 66. ZOO-a, budući da volja ugovornih strana nije bila da tužitelj kao kupac stekne pravo vlasništva predmetne nekretnine niti da prvotuženik kao prodavatelj otuđi svoje vlasništvo, već se taj pravni posao sklopio samo s ciljem kako bi prvotuženik prikriveno stekao određenu imovinsku korist kojom bi podmirio svoje obveze prema poslovnoj banci. Žalitelj smatra da prvostupanjski sud po službenoj dužnosti u smislu čl. 109. ZOO-a ne može voditi računa o tome je li neki ugovor simuliran (fiktivan) ili ne, već isticanje da je neki ugovor fiktivan može istaći samo zainteresirana strana. Budući da je tužitelj povukao svoj tužbeni zahtjev na utvrđenje ništavosti Ugovora zbog razloga fiktivnosti, sud po službenoj dužnosti nije mogao utvrđivati ništavost ugovora kao simuliranog pravnog posla, pa je stoga trebao u cijelosti odbiti tužbeni zahtjev kao u točki I. izreke pobijane presude. Ističe i prigovor zastare novčanog potraživanja dosuđenog u točki I. izreke prvostupanjske presude. U odnosu na prihvaćeni tužbeni zahtjev s osnove pobijanja dužnikovih pravnih radnji, prvotuženik smatra kako je i u tom dijelu prvostupanjska presuda neosnovana i nezakonita, budući da prvotuženik pobijanim raspolaganjem kojim je svojoj supruzi darovao stan u Zagrebu nije ostao bez preostale svoje imovine čija bi vrijednost bila dovoljna za namirenje tužiteljevog potraživanja. Naime, da prvotuženik posjeduje i druge nekretnine i to baš predmetno spornu nekretninu glede koje je utvrđeno kao ništetno raspolaganje kupoprodajnim ugovorom, iz čije se vrijednosti tužitelj može naplatiti od prvotuženika. Oспорava i odluku o parničnim troškovima navodeći da je navedena odluka u cijelosti suprotna s odredbama Zakona o parničnom postupku koje reguliraju naknadu parničnih troškova. Predlaže stoga ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovan postupak.

Drugotuženica je podnijela žalbu protiv prvostupanjske presude pobijajući je u točki II. izreke i u točki III. izreke u dijelu u kojem je drugotuženici naloženo platiti tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 72.580,00 kn. Žalbu podnosi zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i bitne povrede odredaba parničnog postupka. Smatra da nije ispunjena pretpostavka dospelosti tražbine, budući da tražbina tužitelja prema prvotuženiku nije dospjela u trenutku zaključenja darovnog ugovora, već ju je tužitelj istaknuo u podrednom tužbenom zahtjevu tijekom ovog postupka. Glede insolventnosti žaliteljica navodi da je u momentu dospijeca tražbine prvotuženik kao dužnik bio solventan kao što je i danas imajući u vidu vrijednost sporne nekretnine koja je predmet ništavost kupoprodajnog ugovora i jasno utvrđenje prvostupanjskog suda koji navodi da je ta nekretnina procijenjena na dvostruko veću vrijednost nego je glasila kupoprodajna cijena. Iz istih razloga osporava i ispunjenje uvjeta oštećenja vjerovnika. Smatra da je prvostupanjski sud, ukoliko je prihvatio tužbeni zahtjev na pobijanje, trebao utvrditi vrijednost nekretnine koja je predmet ugovora čija je ništetnost prethodno utvrđena, i na taj način nedvojbeno utvrditi je li prvotuženik insolventan, te slijedom toga da li je pravnim radnjama tuženika došlo do oštećenja tužitelja i da li je moguće namirenje iz naprijed navedene imovine tuženika. Konačno, žaliteljica smatra da tužbeni zahtjev kako je prihvaćen u točki II. pobijane presude nije ovršiv, budući da je darovani stan prodan odmah nakon što je isti darovan drugotuženici kako bi drugotuženica imala sredstava za život. Predlaže stoga da drugostupanjski sud preinači pobijanu presudu na način da odbije tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na drugotuženicu, podredno da prvostupanjski sud ukine pobijanu presudu i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Tužitelj žalbom pobija rješenje o troškovima postupka sadržano u točki III. izreke prvostupanjske presude osporavajući i raspravno rješenje od 15. prosinca 2014. o određivanju vrijednosti predmeta spora u odnosu na glavni i podredni tužbeni zahtjev istaknut u podnesku od 20. listopada 2014. protiv kojeg posebna žalba nije bila dopuštena. Smatra da prvostupanjski sud nije bio ovlašten određivati vrijednost predmeta spora u pogledu zahtjeva za isplatu novčanog potraživanja, dok u pogledu nenovčanih zahtjeva takvo ovlaštenje također nije imao budući da je njihova vrijednost bila određena unutar iznosa vps-a od 500.000,00 kn koji je vrijedio za sve nenovčane zahtjeve od podnošenja tužbe pa na dalje. S obzirom na to da je rješenje o određivanju vps-a utjecalo na odluku o troškovima postupka, tužitelj i navedenu odluku smatra nepravilnom i nezakonitom.

Odgovori na žalbe nisu podneseni.

Žalbe nisu osnovane.

Prvostupanjska presuda je ispitana u pobijanom dijelu na temelju odredaba čl. 365. st. 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj: 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 i 70/19; dalje: ZPP) u granicama razloga navedenih u žalbi te pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. toga Zakona i na pravilnu primjenu materijalnog prava.

Nisu počinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9., 11., 13. i 14. ZPP-a na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, a žalitelji ni izričito, ni

sadržajno, navodima žalbe ne ukazuju na postojanje koje od bitnih povreda odredaba parničnog postupka.

Činjenično stanje odlučno za donošenje odluke o tužbenim zahtjevima je pravilno i potpuno utvrđeno, niti stranke svojim žalbama osporavaju pravilnost i potpunost za ovaj spor relevantnog činjeničnog stanja utvrđenog od strane prvostupanjskog suda.

Iz žalbi proizlazi da stranke sadržajno zapravo osporavaju pravna shvaćanja i zaključke prvostupanjskog suda vezano za primjenu materijalnog prava.

Ocjena je ovog suda da je odluka o prihvatanju tužbenog zahtjeva donesena djelomično uz pogrešnu primjenu materijalnog prava, ali je i pravilnom primjenom materijalnog prava valjalo jednako odlučiti o tužbenom zahtjevu.

Predmet spora je zahtjev za povrat kupoprodajne cijene u iznosu od 2.963.787,84 kn isplaćene temeljem Ugovora o kupoprodaji nekretnine čest. zem. 4794/12 i 4794/2 te čest. zgr. 938 ZU 2605 K.O. Marina, u naravi kuća s zemljištem, zaključenog 31. srpnja 1997. između prvotuženika kao prodavatelja i tužitelja kao kupca (dalje u tekstu: ugovor o kupoprodaji nekretnine), te zahtjev usmjeren na pobijanje dužnikovih pravnih radnji sukladno čl. 280.-285. ZOO-a i to konkretno da Ugovor o darovanju nekretnina od 3. listopada 2002. godine i aneks tog ugovora od 10. listopada 2002. sklopljen između prvotuženika i drugotuženice gube učinak prema tužitelju u dijelu u kojem je to potrebno za ispunjenje tužiteljeve tražbine prema prvotuženiku u iznosu od 2.963.787,84 kn s pripadajućim kamatama i troškovima.

Sporno je i u žalbenoj fazi postupka je li ništav ugovor o kupoprodaji nekretnine i s tim u vezi osnovanost zahtjeva za povrat isplaćene kupoprodajne cijene temeljem tog ugovora, kao i pravo tužitelja pobijati ugovor o darovanju nekretnine kojim je prvotuženik darovao drugotuženici stan u Zagrebu u dijelu u kojem je to potrebno za ispunjenje novčane tražbine tužitelja prema prvotuženiku.

U prvostupanjskom postupku je utvrđeno:

- da je 11. prosinca 1995. sklopljen Ugovor o prodaji 18.360 dionica društva Seget Jadran d.d. (ovdje tužitelja) između Splitske banke d.d. Split kao prodavatelja i Ante Keve i Marka Mandića (ovdje prvotuženika) kao kupaca i da je 29. prosinca 1995. sklopljen Ugovor o kreditu za kupnju tih dionica br. 6006370891 između Splitske banke d.d. Split i Ante Keve i Marka Mandića, kao korisnika kredita;
- da je 15. siječnja 1996. za novog predsjednika Skupštine društva Seget Jadran d.d. u pretvorbi izabran prvotuženik Marko Mandić;
- da je suglasnost za kupnju sporne kuće prvotuženika Marka Mandića dao nadzorni odbor tužitelja čiji je član u to vrijeme bio upravo prvotuženik Marko Mandić iako je u tom trenutku tužitelj bio u ozbiljnim financijskim problemima;
- da je prvotuženik u to vrijeme imao odlučujući utjecaj u društvu s obzirom na to da je imao većinski vlasnički udio u tužitelju;
- da su prvotuženik kao prodavatelj i tužitelj kao kupac 31. srpnja 1997. zaključili kupoprodajni ugovor kojim tužitelj za iznos od 840.000,00 DEM u kunsjoj protuvrijednosti kupuje nekretninu prvotuženika čest.zgr. 983. K.O. Marina izgrađena na čest.zem. 4794/12 i 4794/2 k.o. Marina;

- da kupoprodajna cijena iznosi upravo onaj iznos koji je prvotuženik Marko Mandić dugovao Splitskoj banci s osnove kredita za kupnju dionica tužitelja iako je procijenjena vrijednost nekretnine bila gotovo dvostruko veća;

- da je tužitelj u cijelosti iz sredstava kredita HBOR-a isplatio prvotuženiku kupoprodajnu cijenu za spornu nekretninu kojim iznosom je prvotuženik u cijelosti podmirio kreditnu obvezu Splitskoj banci za kupnju dionica tužitelja;

- da kupoprodajni ugovor nije javnobilježnički ovjeren u potpisu prodavatelja (prvotuženika) pa time ni podoban za uknjižbu vlasništva u korist tužitelja, pri čemu je i u kupoprodajnom ugovoru pogrešno navedena oznaka nekretnine;

- da tužitelj unatoč teškoj financijskoj situaciji nije poduzeo nikakve pravne radnje da bi ishodio uknjižbu prava vlasništva sporne nekretnine na svoje ime (tražio od prodavatelja ovjeru potpisa ili zaštitu ostvarivao u redovnom parničnom postupku);

- da sporna nekretnina nikada nije predana u posjed tužitelju i da u njoj prvotuženik i drugotuženica još uvijek žive;

- da je pravomoćnom presudom na temelju priznanja Općinskog suda u Trogiru poslovni broj P-227/02 od 3. srpnja 2002. utvrđeno da je sporna nekretnina bračna stečevina prvotuženika i njegove supruge drugotuženice i da su suvlasnički dijelovi stranaka jednaki;

- da je prvotuženik Marko Mandić u kaznenom postupku priznao počinjenje djela zloporabe položaja i ovlasti,

- da je Županijski sud u Splitu 3. srpnja 2014. donio pravomoćnu presudu poslovni broj K-35/13 kojom je proglasio krivim Ivicu Pavkovića (direktora tužitelja) i Marka Mandića za kazneno djelo protiv službene dužnosti – zloporabom položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 4. u vezi st. 1. Kaznenog zakona i kojom je Marku Mandiću izrečena kazna zatvora u trajanju od 11 mjeseci, nakon čega mu je primijenjena uvjetna osuda time da se kazna zatvora na koju je prethodno osuđen Marko Mandić neće izvršiti ako u roku od pet godina ne počini novo kazneno djelo te kojom je oštećenik-Seget Jadran d.d. u stečaju upućen u parnicu radi ostvarivanja imovinsko-pravnog zahtjeva;

- da je prvotuženik sklopio sa svojom suprugom drugotuženicom Ugovor o darovanju nekretnine od 3. listopada 2002. i aneks tog Ugovora od 10. listopada 2002. predmet kojeg je darovanje nekretnine - u naravi stan br. 11 na II katu u stambenoj zgradi u Zagrebu, Koranska 1/B, sagrađenoj na čest.zgr. 686/8 k.o. Trnje, upisan u z.k.ul. br. 4275 i knjizi položenih ugovora poduložak 5742 (dalje u tekstu; ugovor o darovanju).

S obzirom na tako utvrđeno činjenično stanje prvostupanjski sud, polazeći od načela da sud na ništavost pazi po službenoj dužnosti (ex offio), te s obzirom na iznesene tvrdnje tijekom ovog parničnog postupka, odlučujući o ništavosti ugovora kao o prethodnom pitanju, utvrđuje da je kupoprodajni ugovor od 31. srpnja 1997. ništav, odnosno da ne proizvodi pravne učinke budući je utvrđeno da je prvotuženik taj pravni posao sklopio s nedopuštenom pobudom, za koju je tužitelj kao druga ugovorna strana znao ili morao znati (čl. 53. st. 2. ZOO/91), a što je i protivno općem načelu savjesnosti i poštenja., a da mu se pri tome i treća osoba (ovdje drugotuženica kao supruga prvotuženika i makar je znala (ili morala znati) za postojanje toga kupoprodajnog ugovora kojega je predmet prodaje zajednička bračna stečevina (iz čega proizlazi i njezina pasivna legitimacija u ovom sporu) nije protivila. Po ocjeni prvostupanjskog suda, tako sklopljen pravni posao bio je samo pokriće da prvotuženik uz pomoć Ivice Pavkovića pribavi nepripadajuću imovinsku korist, a za što su na kraju u kaznenom postupku i pravomoćno osuđeni.

Stoga je ocjena prvostupanjskog suda da kao posljedica utvrđene ništavosti kupoprodajnog ugovora, sukladno odredbi čl. 104. st. 1. ZOO-a postoji obveza prvotuženika isplatiti tužitelju iznos od 2.963.787,84 kn koji iznos je prvotuženik primio od tužitelja s osnove ništavog kupoprodajnog ugovora. Stoga je prihvaćen tužbeni zahtjev za isplatu novčanog potraživanja kao u točki I. izreke prvostupanjske presude.

Osnovanost tužbenog zahtjeva iz točke II. izreke pobijane presude kojim tužitelj traži da sud utvrdi da ugovor o darovanju nekretnina sklopljen između prvotuženika i drugotuženice gube učinak prema tužitelju u dijelu u kojem je to potrebno za ispunjenje tužiteljeve tražbine prema prvotuženiku u iznosu od 2.963.787,84 kn s pripadajućim kamatama i troškovima i naloži drugotuženici da dopusti da tužitelj svoju tražbinu prema prvotuženiku namiri prodajom $\frac{1}{2}$ djela stana u Zagrebu, prvostupanjski sud obrazlaže pozivajući se na odredbe čl. 280.-285. ZOO-a navodeći da su opće pretpostavke za pobijanje dužnikovih pravnih radnji koje moraju biti kumulativno ispunjenje:

1. dospelost tražbine vjerovnika prema dužniku,
2. pravna radnja dužnika poduzeta na štetu vjerovnika,
3. insolventnost dužnika
4. postojanje oštećenja vjerovnika, s time da pobijanje omogućuje vjerovnikovo namirenje.

Prvostupanjski sud navodi da su u konkretnom slučaju ispunjene sve navedene pretpostavke budući da je nesporno utvrđeno postojanje novčane obveze prvotuženika prema tužitelju u iznosu od 2.963.787,84 kn s pripadajućim zateznim kamatama, čime je ispunjena prva opća pretpostavka pobijanja; postojanje pravne radnje dužnika poduzete na štetu vjerovnika - darovanje nekretnine od strane prvotuženika svojoj supruzi drugotuženici ugovorom o darovanju; insolventnost dužnika prvostupanjski sud utvrđuje temeljem iskaza prvotuženika danog u kaznenom postupku u kojem je izjavio da živi od mirovine i da mu pomažu djeca i da nema od kuda podmiriti dug; dok u odnosu na postojanje četvrte opće pretpostavke pobijanja sud navodi da ne bi trebalo biti sporno da bi se usvajanjem tužbenog zahtjeva u ovom dijelu povećala mogućnost namirenja vjerovnika.

U odnosu na ispunjenje posebne pretpostavke iz čl. 281. st. 3. ZOO-a prvostupanjski sud navodi da pobijana pravna radnja (ugovor o darovanju) predstavlja besplatno pravno raspolaganje u korist dužnikove supruge pa u smislu odredbe čl. 281. st. 3. ZOO djeluje oboriva presumpcija da je prvotuženik znao da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu vjerovnicima, pa se za pobijanje tih radnji ne zahtijeva da je trećoj osobi (supruzi prvotuženika) to bilo poznato ili moglo biti poznato. No, sve da se i traži saznanje treće osobe da će se poduzetom radnjom nanijeti šteta tužitelju kao vjerovniku, prvostupanjski sud smatra da je i ta okolnost utvrđena u ovom postupku.

U odnosu na zahtjev za povrat iznosa od 2.963.787,84 kn s osnove stečenog temeljem ništavog kupoprodajnog ugovora:

Prvotuženik žalbom osporava pravno shvaćanje prvostupanjskog suda o ništavosti spornog kupoprodajnog ugovora na kojemu se temelji obrazloženje prvostupanjske presude, jer po shvaćanju prvotuženika ugovor nije ništav po čl. 53. ZOO-a zbog nedopuštene pobude, već bi sporni kupoprodajni ugovor mogao biti jedino ništav zbog toga što se radi o simuliranom pravnom poslu u smislu čl. 66. ZOO-a. Međutim, budući da je tužitelj povukao

svoj tužbeni zahtjev na utvrđenje ništavosti ugovora zbog razloga fiktivnosti, prvotuženik smatra da sud po službenoj dužnosti nije mogao utvrđivati ništavost ugovora kao simuliranog pravnog posla.

Odredbom čl. 109. st. 1. ZOO-a je propisano da na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svaka zainteresirana osoba.

Tužitelj temelji tužbeni zahtjev usmjeren na povrat isplaćene kupoprodajne cijene istaknut po prvi puta u podnesku od 7. travnja 2003. kao podredni tužbeni zahtjev na činjeničnim tvrdnjama da se radi o simuliranom (fiktivnom) pravnom poslu, a kao glavni tužbeni zahtjev u podnesku od 20. listopada 2014. (uz zahtjev na pobijanje dužnikovih pravnih radnji) na činjeničnim tvrdnjama da je prvotuženik stekao nepripadnu imovinsku korist temeljem spornog kupoprodajnog ugovora u iznosu od 2.963.787,84 kn budući da je prvotuženik pravomoćnom presudom Županijskog suda u Splitu poslovni broj K-35/13 od 3. srpnja 2014. proglašen krivim što je s direktorom tužitelja zaključio sporni kupoprodajni ugovor iako stvarna namjera ugovornih strana nije bila da tužitelj u vlasništvo stekne spornu nekretninu, već je stvarna namjera ugovornih strana bila kreditnim sredstvima koje je tužitelj dobio od HBOR-a, i iz kojih je kupoprodajna cijena prvotuženiku isplaćena, podmiriti kreditni dug prvotuženika za kupnju dionica tužitelja, te da su na taj način okrivljeni pribavili prvotuženiku nepripadnu imovinsku korist u iznosu od 2.963.787,84 kn i u tom iznosu oštetili tužitelja.

Okolnost da je tužitelj povukao tužbu glede deklaratornog tužbenog zahtjeva koji je glasio na utvrđenje ništavosti kupoprodajnog ugovora, suprotno stajalištu prvotuženika, ne znači da prvostupanjski sud nije mogao sukladno čl. 109. ZOO-a, u okviru činjenica na kojima tužitelj temelji svoj tužbeni zahtjev za povrat kupoprodajne cijene, odlučivati o ništavosti kupoprodajnog ugovora kao o prethodnom pitanju, budući da osnovanost tužbenog zahtjeva za isplatu ovisi o prethodnom rješenju pitanja ništavosti kupoprodajnog ugovora.

Glede ništavosti predmetnog kupoprodajnog ugovora valja poći od utvrđenja da su pravomoćnom presudom Županijskog suda u Splitu poslovni broj K-35/13 od 3. srpnja 2014. Ivica Pavković (direktor tužitelja) i prvotuženik kao vlasnik većinskog paketa dionica tužitelja i član Nadzornog odbora tužitelja, proglašeni krivim za počinjenje kaznenog djela protiv službene dužnosti – zlouporabom položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 4. u vezi st. 1. Kaznenog zakona time što stvarna namjera ugovornih strana nije bila da tužitelj u vlasništvo stekne spornu nekretninu, već je stvarna namjera ugovornih strana bila kreditnim sredstvima koje je tužitelj dobio od HBOR-a podmiriti kreditni dug prvotuženika za kupnju dionica tužitelja, te da su na taj način okrivljeni pribavili prvotuženiku nepripadnu imovinsku korist u iznosu od 2.963.787,84 kn, te su za taj iznos oštetili tužitelja.

Uzimajući u obzir navedenu činjenicu kao i naprijed utvrđeno činjenično stanje, u pravu je prvotuženik da je pogrešno stajalište prvostupanjskog suda da je predmetni kupoprodajni ugovor ništav temeljem čl. 53. st. 2. ZOO-a zbog nedopuštene pobude.

Naime, odredbom čl. 53. st. 1. ZOO-a je propisano da pobude iz kojih je ugovor sklopljen ne utječu na njegovu pravovaljanost. Ali, ako je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku jednog ugovaratelja da sklopi ugovor i ako je to drugi ugovaratelj znao ili morao znati, ugovor će biti bez učinka (čl. 53. st. 2. ZOO-a).

Iz citiranog propisa proizlazi da je o nedopuštenoj pobudi riječ samo u slučaju kad su ugovorne strane htjele sklopiti namjeravani ugovor, ali je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku jednog ugovaratelja da sklopi takav ugovor i ako je to drugi ugovaratelj znao ili morao znati. Dakle, radi se o situaciji kad ugovorne strane žele nastanak i ispunjenje ugovora kojeg su sklopile, ali zbog postojanja nedopuštene pobude (motiva) zbog kojih je on sklopljen, takav pravni posao nije valjan.

S obzirom na utvrđenje da u konkretnom slučaju stvarna namjera ugovornih strana nije bila da prvotужenik proda, a tužitelj u vlasništvo stekne spornu nekretninu prvotужenika, već je stvarna namjera ugovornih strana bila da se sredstvima tužitelja isplaćenih na ime kupoprodajne cijene za nekretninu koju tužitelj nikad nije stekao u vlasništvo podmiri kreditni dug prvotужenika za kupnju dionica tužitelja, za zaključiti je kako se predmetno radi o prividnom pravnom poslu u smislu čl. 66. ZOO-a, a na koji zaključak ukazuje i sam prvotужenik u svojoj žalbi.

Budući da je odredbom čl. 66. st. 1. ZOO-a propisano da prividan ugovor nema učinka među ugovornim stranama, u kojem slučaju je svaka ugovorna strana dužna vratiti drugoj sve ono što je primila po osnovi takvog ugovora (čl. 104. st. 1. ZOO-a), tuženik je dužan vratiti tužitelju ono što je stekao po osnovi ispunjenja prividnog kupoprodajnog ugovora, dakle, cjelokupno isplaćenu kupoprodajnu cijenu, pa je i pravilnom primjenom materijalnog prava valjalo jednako odlučiti o tužbenom zahtjevu za povrat plaćene kupoprodajne cijene, čija visina tijekom postupka nije bila sporna.

U odnosu na žaliteljev prigovor zastare, isti je u cijelosti neosnovan temeljem čl. 377. st. 1. ZOO-a u kojem je propisano da kad je šteta uzrokovana kaznenim djelom, a za kazneno gonjenje je predviđen dulji rok zastare, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog gonjenja.

Budući da je za kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 4. u vezi st. 1. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 110/97; dalje: KZ/97) za počinjenje kojeg je prvotужenik pravomoćno proglašen krivim propisana kazna zatvora od jedne do deset godina, a prema odredbi čl. 19. st. 1. al. 3. KZ/97 zastara kaznenog progona za to kazneno djelo nastupa u roku od 10 godina od počinjenja djela, proizlazi da u konkretnom slučaju nije nastupila zastara s obzirom na to da je tužitelj podnio tužbeni zahtjev za povrat isplaćene kupoprodajne cijene u podnesku od 7. travnja 2003., dakle, unutar desetogodišnjeg zastarnog roka računajući od 9. kolovoza 1997. kad je prvotужeniku isplaćen utuženi iznos s osnove kupoprodajne cijene.

Slijedom svega navedenog, i pravilnom primjenom materijalnog prava je valjalo prihvatiti tužbeni zahtjev tužitelja na isplatu iznosa od 2.963.787,84 kn s osnove povrata stečenog temeljem ugovora o kupoprodaji koji je bez pravnog učinka među strankama temeljem čl. 66. st. 1. ZOO-a.

U odnosu na prihvaćeni tužbeni zahtjev za pobijanje dužnikovih pravnih radnji iz točke II. izreke prvostupanjske presude:

Ocjena je ovog suda da je pravilno utvrđenje prvostupanjskog suda da su u konkretnom slučaju ispunjene kako opće pretpostavke pobijanja dužnikovih pravnih radnji iz čl. 280. ZOO-a, tako i posebna pretpostavka iz čl. 281. st. 3. ZOO-a.

Odredbom čl. 280. st. 1. ZOO-a je propisano da svaki vjerovnik čije je potraživanje dospjelo za isplatu, i bez obzira kad je nastalo, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je poduzeta na štetu, vjerovnika.

Smatra se da je pravna radnja poduzeta na štetu vjerovnika ako uslijed njezina izvršenja dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikova potraživanja (čl. 280. st. 2. ZOO-a).

Polazeći od činjenice da tužitelj ima prema prvotuženiku novčano potraživanje u iznosu od 2.963.787,84 kn s osnove povrata kupoprodajne cijene, te na temelju utvrđenja da je prvotuženik sklopio sa svojom suprugom (ovdje drugotuženicom) Ugovor o darovanju nekretnine kojim joj je darovao nekretninu u naravi stan u Zagrebu, Koranska 1/B, površ. 59,21 m² i da je prvotuženik u svom iskazu sam priznao da živi od mirovine i da ga pomažu odrasla djeca, jer nema dovoljno sredstava za život, pravilan je zaključak prvostupanjskog suda da prvotuženik nema dovoljno sredstava za ispunjenje tužiteljevog potraživanja.

Nisu u pravu oba tuženika kad u žalbama osporavaju kao pogrešno utvrđenje prvostupanjskog suda glede postojanja insolventnosti prvotuženika (dužnika) navodeći da prvotuženik u vlasništvu ima i nekretninu koja je bila predmetom spornog ugovora o kupoprodaji i da se tužitelj može namiriti iz vrijednosti te nekretnine.

Okolnost da je sporni ugovor o kupoprodaji nekretnine bez pravnog učinka ne znači da prvotuženik već samo zbog toga ima dovoljno sredstava za ispunjenje tužiteljevog potraživanja, a sve s obzirom na utvrđenu činjenicu da je pravomoćnom presudom na temelju priznanja nadležnog suda utvrđeno da se radi o bračnoj stečevini prvotuženika i drugotuženice slijedom čega proizlazi da je prvotuženik vlasnik sporne nekretnine samo u ½ dijela.

Naime, ostala imovina dužnika koja bi bila dostatna za ispunjenje vjerovnikova potraživanja mora biti likvidna (lako unovčiva) i njezina vrijednost mora pokrivati cjelokupno vjerovnikovo potraživanje. To znači da ako bi se iz vrijednosti tzv. „slobodne“ imovine mogao namiriti samo dio vjerovnikovog potraživanja ili bi ta imovina zbog svojih svojstava bila teško unovčiva, vjerovnik ima pravo pobijati pravne radnje dužnika, ako bi rezultat tog pobijanja bila veća mogućnost namirenja vjerovnika.

S obzirom na to da je sporna nekretnina koja je bila predmetom kupoprodaje bračna stečevina prvotuženika i drugotuženice u kojoj tuženici i dalje žive, te da prvotuženik prema svom priznanju nema druge vrijedne imovine iz koje bi se moglo namiriti tužiteljevo potraživanje, nisu u pravu žalitelji da unatoč poduzetom raspolaganju pobijanim darovnim ugovorom prvotuženik ima dovoljno sredstava za ispunjenje tužiteljevog potraživanja.

Nadalje, neosnovano drugotuženica smatra da nije ispunjena pretpostavka dospelosti tražbine, navodeći da tražbina tužitelja prema prvotuženiku nije dospjela u trenutku zaključenja darovnog ugovora i njegovog aneksa iz 2002. godine.

Suprotno stajalištu drugotuženice, dospjelost za isplatu iz čl. 281. st. 1. ZOO-a odnosi se na dospjelost tražbine u trenutku pokretanja tužbe za pobijanje, koji uvjet je u konkretnom slučaju ispunjen, budući da je tužiteljeva tražbina s osnove povrata stečenog temeljem nevaljanog kupoprodajnog ugovora dospjela (nastupio je rok za njezino ispunjenje) na dan stjecanja, dakle, 9. kolovoza 1997. kad je prvotuženiku isplaćen utuženi iznos s osnove spornog kupoprodajnog ugovora. Prema tome, tužiteljeva tražbina je nastala i dospjela u trenutku poduzimanja poboje pravne radnje (ugovora o darovanju).

Slijedom navedenoga, s obzirom na pravilno utvrđenje da tužitelj ima dospjelo potraživanje prema prvotuženiku, da se radi o besplatnom raspolaganju, te da se u konkretnom slučaju sukladno čl. 281. st. 2. i 3. ZOO-a presumira da je dužnik (prvotuženik) znao i morao znati, a isto tako i drugotuženica u čiju korist je raspolaganje učinjeno da se poduzetim raspolaganjem nanosi šteta vjerovniku (tužitelju), pravilna je ocjena prvostupanskog suda da su ispunjene zakonske pretpostavke za pobijanje ugovora o darovanju sklopljenog između prvotuženika i drugotuženice u smislu čl. 280. ZOO-a.

Stoga je pravilno primijenjeno materijalno pravo prihvatanjem tužbenog zahtjeva kao u točki II. izreke prvostupanske presude.

I pobijana odluka o parničnim troškovima je pravilna i na zakonu osnovana, kako po osnovi, tako i po visini. Pobijana odluka o troškovima postupka je donesena pravilnom primjenom odredbe čl. 154. st. 1. ZPP-a, budući da je tužitelj u cijelosti uspio u sporu sa zahtjevom o kojem je odlučeno u izreci predmetno pobijane prvostupanske presude.

Nisu osnovani žalbeni navodi tužitelja protiv odluke o troškovima postupka, a koji žalbeni navodi se u bitnome svode na tvrdnje da je rješenje prvostupanskog suda od 15. prosinca 2014. o određivanju vrijednosti predmeta spora u iznosu od 2.963.787,84 kn nepravilno i nezakonito, pa da je iz tog razloga i nepravilna odluka o troškovima postupka.

Prvostupanski sud je pravilno dosudio parnične troškove tužitelju za radnje poduzete do 20. listopada 2014. (do kad se osnovni tužbeni zahtjev nije odnosio na novčanu svotu) prema vrijednosti predmeta spora naznačenoj u tužbi u iznosu od 500.000,00 kn, a od navedenog datuma kad je tužitelj preinačio tužbu promjenom osnovnog tužbenog zahtjeva tražeći povrat kupoprodajne cijene u iznosu od 2.963.787,84 kn (koji je prethodno bio istaknut kao podredni tužbeni zahtjev) i pobijajući pravnu radnju 1. tuženika po općim pravilima obveznog prava prema vrijednosti predmeta spora od 2.963.787,84 kn.

Naime, s obzirom na to da preinakom tužbenog zahtjeva tužitelj nije naznačio vrijednost predmeta spora glede nenovčanog zahtjeva za pobijanje pravnih radnji, prvostupanski sud je, a suprotno stajalištu tužitelja, temeljem čl. 40. st. 4. ZPP-a imao ovlaštenje sam odrediti vrijednost predmeta spora novo istaknutog nenovčanog zahtjeva za pobijanje pravnih radnji dužnika.

Prvostupanski sud je pravilnom primjenom čl. 155. st. 1. ZPP-a utvrdio koji su troškovi bili potrebni za vođenje ove parnice, a koji nisu, stoga neosnovano tužitelj u žalbi navodi da je prvostupanski sud trebao priznati tužitelju sve zatražene troškove prema priloženom troškovniku. Ocjenu o tome koji su troškovi bili potrebni za vođenje ove parnice donosi sud koji odlučuje o naknadi troškova, a ocjena prvostupanskog suda glede

opravdanosti tužiteljevih troškova je valjano obrazložena, stoga ju pravilnom prihvaća i ovaj sud.

Slijedom navedenog, i odluku o troškovima postupka, kako u prihvaćajućem, tako i u odbijajućem dijelu, je valjalo potvrditi kao pravilnu i na zakonu osnovanu.

Zbog iznesenih razloga su žalbe tuženika i tužitelja neosnovane, a pobijana presuda je pravilna i zakonita, pa je na temelju čl. 368. st. 1. ZPP-a odlučeno kao u izreci ove presude.

Zagreb, 27. kolovoza 2020.

Predsjednik vijeća
Lidija Tomljenović

Broj zapisa: **17898-a71da**

Kontrolni broj: **06914-75c8d-548e1**

Ovaj dokument je u digitalnom obliku elektronički potpisan sljedećim certifikatom:

CN=LIDIJA TOMLJENović, L=ZAGREB, O=VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE,
C=HR

Vjerodostojnost dokumenta možete provjeriti na sljedećoj web adresi:

<https://usluge.pravosudje.hr/provjera-vjerodostojnosti-dokumenta/>



unosom gore navedenog broja zapisa i kontrolnog broja dokumenta.

Provjeru možete napraviti i skeniranjem QR koda. Sustav će u oba slučaja prikazati izvornik ovog dokumenta.

Ukoliko je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku, **Visoki trgovački sud Republike Hrvatske** potvrđuje vjerodostojnost dokumenta.